

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA - MaaElli -hanke, päivitetty 7.6.2023

Tutkimus

Maaseudun energia- ja liikenneköyhyys ilmiönä – MaaElli

Yhteisrahoitteinen hanke. Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut hankkeen Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä, Mäkelän valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista.

Tutkimuksen toteuttajat: VTT ja Vaasan yliopisto.

Yhteistyösapuolet: Suomen evankelis-luterilainen kirkko / Kirkkohallituksen Diakonia ja yhteiskunta -yksikkö sekä Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry / Maaseudun tukihenkilöverkko -verkosto.

Tutkimuksesta vastaavan yhteyshenkilön tai tutkimusryhmän yhteystiedot:

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Nimi: Jenni Eckhardt

Yhteystiedot: jenni.eckhardt@vtt.fi, +358 40 7505 615

Vaasan yliopisto

Nimi: Heli Siirilä

Yhteystiedot: heli.siirila@uwasa.fi, +358 29 449 8557

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Sinua pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan energia- ja liikenneköyhyyttä maaseutualueilla Suomessa. Hankkeen tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä energia- ja liikenneköyhyydestä maaseutukontekstissa sekä löytää keinoja ja toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa eri tasoilla.

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista.

Tietoja kerätään tutkimuksessa kyselyistä, haastatteluista, työpajoista, verkossa tapahtuvasta yhteistuotannosta ja tapaustutkimuksista sekä aiemmasta julkaistusta kirjallisuudesta ja viranomaisjulkaisuista.

Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen tai keskeyttää osallistumisesi milloin tahansa ilman erityistä syytä ja syytä kertomatta.

Tutkimuksen kulku ja elinkaari

Hankkeessa tehdään tutkimusta eri työpaketeissa. Tässä on mainittu tutkimukseen osallistujan kannalta olennaiset tutkimustehtävät:

- Työpaketti 3: kerätään tietoa eri toimijoiden kokemasta energia- ja liikenneköyhyydestä ja sen heijastumisesta arkeen ja elämään. Toimijoita tullaan haastattelemaan ja heille tehdään kyselyitä. Lisäksi tietoa voidaan kerätä esim. verkkokeskusteluissa.
- Työpaketti 4: selvitetään mahdollisia kompensatiokeinoja ja ratkaisumalleja energia- ja liikenneköyhyyden vähentämiseksi. Tutkimuksen suorittamiseksi järjestetään työpajoja.

Tutkimus kestää koko hankkeen ajan (1.5.2023 – 28.2.2025), mutta yksittäisen tutkittavan osalta tutkimuksen kesto on rajattu haastattelun, kyselyn tai muun vastaavan tiedon keruun ajaksi, josta kerrotaan tutkittavalle erikseen.

Tutkimusaineisto säilytetään suojattuna tutkijoiden toimesta. Pääsy aineistoon on rajattu tutkimusta suorittaville henkilöille. Tutkimusaineisto anonymisoidaan ja pseudonymisoidaan mahdollisuuksien mukaan. Tutkimusaineisto säilytetään hankkeen päätyttyä viiden (5) vuoden ajan julkaisujen ja vastaavien toimenpiteiden (sisältäen vertaisarvioinnin) suorittamiseksi.

Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat haitat, riskit ja epämukavuudet

Osallistuminen ei aiheuta minkäänlaista haittaa, vaaraa tai uhkaa.

Tutkimuksesta maksettava palkkio ja tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta tutkittavalle palkkiota. Tutkittavalle voidaan antaa esimerkiksi kahvilippu tai muu pienimuotoinen kiitos osallistumisesta. Osallistumisesi ei tuota välitöntä hyötyä sinulle tai muille, mutta tutkimuksesta voi olla hyötyä yrityksille, yhteisölle, yhteiskunnalle ja tieteelle.

Tutkimuksen päärahoittaja on Maa- ja metsätalousministeriö. VTT ja Vaasan yliopisto ovat tutkimuksen osarahoittajia.

Tutkimuksen toteuttajat ovat pääsääntöisesti VTT:n tai Vaasan yliopiston työntekijöitä. Hankkeeseen voi osallistua myös yhteistyökumppanit.

Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu tieteellinen julkaisu, kongressi- ja seminaariesityksiä, kirjoituksia eri kanaviin, sekä toimintasuositukset ja infograafi sekä mahdollisesti opinnäytetöitä. Tuloksista viestitään ensisijaisesti hankkeen verkkosivujen kautta.

Henkilötietojen käsittely

Haastattelut ja työpajat voidaan tallentaa (äänitallenne tai ääni-, kuva- ja videotallenne) tutkimuksen tarkoituksiin.

Liitteessä 1 (tutkimuksen tietosuojailmoitus/ tietosuojaseloste) on kerrottu henkilötietojen käsittelystä.

Tietosuojailmoitus tutkimukseen – MaaElli -hanke

Tietosuojailmoitus perustuu EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen (2016/679, "tietosuoja-asetus") ja tietosuojalakiin (1050/2018).

1. Tutkimuksen nimi ja kesto

Tutkimuksen nimi: Maaseudun energia- ja liikenneköyhyys ilmiönä – MaaElli

Tutkimuksen kesto: 1.5.2023 – 28.2.2025

2. Rekisterinpitäjä(-t), tietosuojavastaava ja yhteyshenkilö(-t)

Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy ("VTT"), Y-tunnus: 2647375-4, Tekniikantie 21, 02150 Espoo

Tietosuojavastaavan yhteystiedot:

Osoite: Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Kirjaamo, Kivimiehentie 3, 02150 Espoo

Sähköposti: tietosuoja@vtt.fi (tietosuojavastaava ja tietoturvapäällikkö sijaisineen)

Tutkimuksesta vastaavan yhteyshenkilön tai tutkimusryhmän yhteystiedot:

Nimi: Jenni Eckhardt

Osoite: Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Kaitoväylä 1, 90570 Oulu

Sähköposti: jenni.eckhardt@vtt.fi

Vaasan yliopisto, Y-tunnus: 0209599-8, PL 700, 65101 Vaasa

Tietosuojavastaavan yhteystiedot:

Osoite: Vaasan yliopisto, PL 700, 65101 VAASA, Puhelinvaihe: 029 449 8000

Sähköposti: tietosuojavastaava@uwasa.fi (tietosuojavastaava)

Tutkimuksen yhteyshenkilön yhteystiedot:

Nimi: Heli Siirilä

Osoite: Vaasan yliopisto, PL 700, 65101 Vaasa

Sähköposti: heli.siirila@uwasa.fi

3. Yhteisrekisterin osalta rekisterinpitäjien vastuunjako

Siltä osin kuin tutkimuksen kohdassa 2 yksilöidyt rekisterinpitäjät määrittelevät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, rekisterinpitäjät ovat yhteisrekisterinpitäjiä.

Tehtävät ja vastuunjako henkilötietojen käsittelyssä:

- Yhteisrekisterinpitäjät varmistavat projektissa keräämiensä henkilötietojen turvallisen ja luotettavan säilytyksen.
- Yhteisrekisterinpitäjät suorittavat tutkimusaineiston keräämisen yhdessä ja yksittäin.
- Tutkimusaineiston keränneet tutkijat suorittavat pseudonymisoinnin tai anonymisoinnin aineistolle ennen kuin se jaetaan muille tutkijoille.

- Tutkimusaineisto säilytetään yhteisrekisterinpitäjien hallinnoimilla verkkolevyillä, joihin on rajoitettu pääsy tarpeelliselle henkilöstölle. Tietojen siirto organisaatioiden välillä tapahtuu salatun yhteyden kautta.
- Aineiston keräysvaiheessa aineisto voi sijaita myös yksittäisen tutkijan tietokoneella, ulkoisella kovalevyllä, ääni- ja/tai videonauhurissa tai paperilla, joista aineisto siirretään mahdollisimman pian hankkeen työtilaan (verkkolevyt).
- Jokainen projektikumppani ja tutkija vastaa, että aineistoa hallitaan ohjeistuksen mukaisesti ja tietoturvallisesti (ml. järjestely, tallentaminen, julkaisu ja halussa olevan aineiston hävittäminen asianmukaisesti).
- Yhteisrekisterinpitäjät ovat vastuussa omassa hallussa olevan aineiston käsittelystä ja hävittämisestä sovitujen käytäntöjen mukaisesti.
- VTT ja Vaasan yliopisto vastaavat MaaElli -hankkeessa henkilötietojen käsittelystä.

Rekisteröity voi toteuttaa henkilötietojen käsittelyä koskevat oikeutensa keskitetysti yhteyshenkilön välityksellä: VTT, Jenni Eckhardt, Kaitoväylä 1 90570 Oulu, jenni.eckhardt@vtt.fi. Yhteyshenkilö toimittaa tarvittaessa rekisteröidyn yhteydenoton muille yhteisrekisterinpitäjille.

4. Käsiteltävät henkilötiedot

Käsiteltävät henkilötiedot ovat: nimi, ikä, sukupuoli, yhteystiedot, kuva, video, tieto henkilön osallistumisesta, organisaatio, asema ja rooli organisaatiossa. Henkilötietojen käsittely voi sisältää: työsuhteen, kansalaisuuden, koulutustaustan, alueen (kunta/kaupunki) ja ajan, jossa haastattelu tehtiin. Tutkimuksesta kertyvä aineisto voi sisältää: esim. haastattelun mielipiteet, mielenkiinnon ja asiantuntemuksen kohteet ja aiheet, kyselytulokset, tutkimustehtävän suorittamisesta kertyvä mittausdata, valokuva, haastattelun video tai muu tallenne. Eri tutkimustehtävissä kerätään erilaisia tietoja.

Henkilöt edustavat seuraavia ryhmiä: tutkimukseen vapaaehtoisesti osallistuvia henkilöitä, yritysten työntekijöitä ja muita asiantuntijoita, viranomaisia ja muita julkishallinnon edustajia sekä tutkijoita ja kolmannen sektorin edustajia.

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä, rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

5. Käsittelytarkoitus ja oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on:

- varmistetaan tutkimuksen päämäärän ja tulosten saavuttaminen
- tutkimuksen tavoitteista on kerrottu enemmän tutkimustiedotteessa.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste¹:

Yleistä etua koskeva tehtävä

tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi

6. Henkilötietojen tietolähteet

Henkilötiedot saadaan rekisteröidyltä itseltään kyselyistä, haastatteluista, työpajoista, verkossa tapahtuvasta yhteistuotannosta ja tapaustutkimuksista tai muusta osallistamisesta.

Asiantuntijoiden yhteystietoja voidaan saada muilta tutkimukseen osallistuvilta ja konsortio-osapuolilta. Henkilöiden yhteystiedot voivat olla peräisin myös julkisista lähteistä, muusta tutkimustoiminnasta, tapahtumien tai tapaamisten yhteydessä kertyneistä henkilötiedoista.

Haastattelut, työpajat, muut harjoitukset ja tilaisuudet voidaan äänittää ja/tai videoida.

7. Henkilötietojen vastaanottajat tai vastaanottajaryhmät

Henkilötietoja luovutetaan seuraaville vastaanottajille:

- VTT hyödyntää henkilötietojen käsittelyssä ulkoisia palveluntuottajia. Hankintayksikkönä VTT kilpailuttaa palveluntuottajansa, jotka vaihtuvat siten säännöllisesti. Henkilötietojen käsittelyyn osallistuvia palveluntuottajia ovat mm. pilvipalvelujen tarjoajat, haastattelu- ja kyselyalustojen tarjoajat, litterointi- ja käänöspalveluiden tuottajat, tapahtumahallinnan ja -tuottamisen palveluntarjoajat. Henkilötietoja käsittelevät myös VTT:n markkinointi-, viestintä- ja tapahtumajärjestämisen palveluntuottajat silloin, kun näitä käytetään esim. tutkimusjärjestelyjen toteuttamisessa (esim. haastattelukutsut, haastattelujen taustatietojen kerääminen).
- Microsoft Inc: henkilötietojen käsittelijä, VTT ja Vaasan yliopisto käyttävät Microsoft 365 palveluita tiedon tallentamiseen ja jakamiseen tutkimuksen toteuttajien kesken (SharePoint, OneDrive, Teams).
- Fujitsu A/S: henkilötietojen käsittelijä, Fujitsu toimii VTT:n sisäisten tietopalveluiden tuottajana, tutkimusaineisto tallennetaan tietokoneille ja verkkolevyille, jotka ovat Fujitsun tuottamia palveluita.
- Citrix Systems, Inc: henkilötietojen käsittelijä, hankkeessa käytetään ShareFile-ratkaisua salattuun tiedon siirtoon rekisterinpitäjien välillä.
- Lingsoft Language Services Oy: henkilötietojen käsittelijä, yritys toimii VTT:n alihankkijana ja litteroi haastatteluista ja työpajoista syntyvät äänitallenteet.
- Webropol Oy: henkilötietojen käsittelijä, VTT ja Vaasan yliopisto hyödyntävät yrityksen tarjoamaa kyselyalustaa tutkimuksessa. Kyselyt voivat sisältää taustatietoja, jotka luokitellaan kyselyntekohetkellä henkilötiedoksi.
- Vaasan yliopiston palveluiden tuottajat: henkilötietojen käsittelijä.

¹ Tietosuojasetus, artikla 6 ja tietosuojalaki 4 §.

8. Henkilötietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja siirretään EU:n/ ETA:n ulkopuolelle (huomioiden palvelimien sijainti ja myös pääsyoikeudet):

Ei

Mahdollista, mekanismi täsmentyy ja informoidaan tapauskohtaisesti.

Tiedossa olevat maat: Yhdysvallat

VTT:n ja Vaasan yliopiston käyttämien Microsoftin tietojärjestelmien yhteydessä henkilötietojen siirto ETA-alueen ulkopuolelle on mahdollinen: <https://docs.microsoft.com/en-us/compliance/regulatory/gdpr>

9. Automaattinen päätöksenteko

Automaattista päätöksentekoa ei tehdä.

10. Henkilötietojen säilyttäminen

Tutkimuksen päätyttyä henkilötietoa sisältävää tutkimusaineistoa säilytetään viiden (5) vuoden ajan tutkimukseen liittyvien julkaisujen tekemistä varten, ja

henkilötiedot pseudonymisoidaan niiltä osin kuin mahdollista, ja

aineisto sisältää suoria rekisteröidyn tunnistetietoja, peruste: ääni- ja videoaineistoa ei ole mahdollista pseudonymisoida tai anonymisoida.

Tutkimusaineisto tallennetaan tutkimushankkeen päätyttyä yhteisrekisterinpitäjien verkkolevyille.

11. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen suorittamista varten tutkimusaineisto:

anonymisoidaan niiltä osin kuin mahdollista,

pseudonymisoidaan ennen tutkimuksen aloittamista niiltä osin kuin mahdollista,

käsitellään rekisteröidyn suurin tunnistetiedoin (ääni- ja videoaineisto).

Manuaalisesti käsiteltävien henkilötietojen suojaaminen: säilytetään lukituissa tiloissa yhteisrekisterinpitäjien toimesta.

Tietojärjestelmässä käsiteltävien henkilötietojen suojaaminen:

käyttäjätunnus

salasana

kaksivaiheinen käyttäjän tunnistus (MFA)

pääsynhallinta verkko-osoitteiden avulla (IP-osoitteet) (VTT:n verkkolevyt)

Tiedonsiirrossa henkilötietojen suojaaminen:

tiedonsiirron salaus:

- Citrix ShareFile: SSL ja vähintään 128-bittinen salaus
- Palveluntuottajan FTP-palvelin: SSL- tai TLS-salaus

tiedoston salaus: tiedostot suojataan salasanalla.

12. Rekisteröidyn oikeudet

Rekisteröidyllä on seuraavat oikeudet, joista kuitenkin voidaan poiketa ja/tai joita voidaan rajoittaa soveltuvan lainsäädännön mukaisesti. Rajoittaminen ja poikkeaminen tarkistetaan tapauskohtaisesti.

- oikeus saada pääsy tietoihin
- oikeus oikaista tietoja
- oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä
- oikeus vastustaa tietojen käsittelyä
- oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle

Rekisteröity voi toteuttaa yllämainitut oikeutensa ottamalla rekisterinpitäjään yhteyttä kohdassa 2 määriteltyjen yhteystietojen avulla, mieluiten sähköpostitse.

Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista:

Rekisteröidyn oikeus saada pääsy tietoihin

Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja. Rekisteröidyllä on lisäksi oikeus saada pääsy rekisteröityä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä tiedot henkilötietojen käsittelystä.

Oikeus tietojen oikaisemiseen

Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä oikaistua ja puutteelliset henkilötiedot täydennettyä.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä rajoittaa käsittelyä.

Oikeus vastustaa käsittelyä

Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus vastustaa häntä itseään koskevien henkilötietojen käsittelyä.

Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaisille, jos rekisteröity katsoo, että hänen oikeuksiaan on EU:n tietosuojaa-asetuksen valossa loukattu. Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

<https://tietosuojafi/yhteystiedot>

Liite 1: Oikeutetun edun tasapainotesti

Lue ja poista ennen tietosuojailmoituksen julkaisemista:

Rekisterinpitäjän käsitellessä henkilötietoja oikeutetun edun nojalla, edellytetään dokumentoitua tasapainotestiä. Testi on osa VTT:n sisäistä tietosuojadokumentaatiota, joka lähetetään osoitteeseen tietosuoja@vtt.fi tietosuojailmoituksen mukana.

Kysymysten tarkempi ohjeistus saatavilla tarvittaessa osoitteesta:
<https://tietosuoja.fi/rekisterinpitajan-oikeutettu-etu>

Oikeutettu etu, josta kyse: tieteellinen tutkimus koskien MaaElli -hanketta.

1. Onko oikeutettu etu sopivin käsittelyperuste? Arvioi vaihtoehtoiset perusteet.
Tieteellinen tutkimus on sopivin käsittelyperuste. Käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden.

Rekisteröidyn suostumus voisi olla osassa tutkimustehtävissä mahdollinen, mutta se ei ole kaikissa tapauksissa välttämättä mahdollinen. Suostumuksen keräämisessä kerättäisiin myös ylimääräistä tietoa, joka ei ole tutkimuksen kannalta olennaista. Tutkimuksen tarkoitus ei ole kerätä henkilötietoja vaan tutkia käyttäytymistä ja ilmiöitä.

Rekisterinpitäjän oikeutettu etu ei sovellu perusteeksi tieteelliseen tutkimukseen.

2. Täyttyvätkö oikeutetun edun perusvaatimukset?

Etu on lainmukainen ja selkeästi ilmaistu. Etu edustaa todellista ja välitöntä tarvetta: hanketta ei voida toteuttaa ilman henkilötietojen käsittelyä. Hankkeessa ei kerätä tutkimuksen kannalta ei-olennaisia tietoja.

3. Onko henkilötietojen käsittely tarpeen tämän edun saavuttamiseksi?

Henkilötietojen käsittely on tarpeen, jotta tutkimus voidaan toteuttaa.

4. Syrjäyttääkö etu todella rekisteröityjen edut ja oikeudet?

Hankkeessa huomioidaan rekisteröityjen oikeudet ja mahdolliset haitat. Henkilötietojen kerääminen minimoidaan ja hankkeessa kerätään ainoastaan tutkimuksen kannalta tarpeellisia tietoja. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistujille annetaan mahdollisuus lainmukaisesti perusoikeuksiin. Tutkimuksesta ei koidu rekisteröidyille merkittävää haittaa. Jos henkilötietoja ei käsitellä, tutkimusta ei ole mahdollista toteuttaa. Hankkeessa tehtävä tieteellinen tutkimus on tieteelle ja yhteiskunnalle erittäin tärkeää. Tutkimuksella pyritään

edistämään myös matkailuliikkumista ja alueiden saavutettavuutta, mistä on hyötyä myös rekisteröidyille.

5. Kuvaa tietosuojan lisätakeet

Käytetyt tutkimusmenetelmät ovat hyvän tieteellisen käytännön mukaisia. Hankehenkilöstöä on ohjeistettu ja koulutettu tietosuoja-asioissa. VTT:läiset ovat käyneet pakolliset tietosuojakurssit. Henkilötietojen käsittelyä on arvioitu yhdessä tietosuojavastaavan kanssa. Hankkeessa käytetään vain sellaisia tietojärjestelmiä, jotka ovat VTT:n ja yhteistyökumppaneiden hyväksymiä. Tekniset tietoturvatimet on toteutettu organisaatioiden käytäntöjen mukaisesti. Tutkimusaineistosta poistetaan suorat tunnisteet heti kun mahdollista. Kaikkea aineistoa ei ole mahdollista pseudonymisoida, mutta aineisto suojataan ja säilytetään lukituissa tiloissa.

6. Vastustamisoikeuden toteutuminen tai poikkeamisen perusteet

Rekisteröity voi vastustaa käsittelyä olemalla yhteydessä tutkimushenkilöstöön. Tieto oikeudesta on esitetty selkeästi ja muusta tiedotuksesta erillään. Rekisteröity voi vastustaa käsittelyä siihen asti kunnes aineisto on anonymisoitu/pseudonymisoitu. Tämän jälkeen rekisteröity voi toimittaa lisätietoa, jonka perusteella hänet on mahdollista tunnistaa aineistosta. Muutoin rekisteröidyn tunnistaminen ei välttämättä ole mahdollista, joten hänen tietojansa ei voi välttämättä enää hävittää.